

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. III. Secunda conditio examinis est, vt inquisitio sit sincera, neque minuat
Conscientia peccatorum malitiam ea perperam excusando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

tant timore infamiæ perterriti ; at verò addit Gregorius: *Iusti viri quia se in eis custodiunt que in promptu & in facie non videntur, in dorsis oculos habere referuntur. Qui ergo ea que in oculis sunt discutiunt, atque ab iis se custodiunt que latent, profectò oculos in dorsis habent.* Oculos itaque & in pedibus, & in manibus, & in oculis ipsis habeat animæ suæ studiosus obseruator, vt nihil prorsus, ne oculorum quidem coniectus nefarius sit ; qui Conscientiæ oculos censuramque euadat. Oculos fanè qui perscrutentur omnia, vbique disponet is, cui salus animæ est in oculis.

§. III.

Secunda conditio Examinis est, vt inquisitio sit sincera, neque minuat peccatorum malitiam, ea perperam excusando.

27. **C**ompertis jam diligenti inquisitione animi vitij aut morbis, præsertim verò ijs quæ non sine lethali noxâ sunt sceleribus ; istud vnice obseruandum est deinde, ne grauitatem commissi criminis penes se diminuat, neque sibi ablandiatur, aut nescio quos dissimulando sceleri quærat prætextus. Caussidici hæ sunt partes reo patrociniū quærere, idque aut negando factum donec probetur legitime ; aut si tenetur, enormitatem sceleris minuendo. Patronum verò agere Conscientiæ non est, cui iudicis commissum est munus. Itaque prout est, ita exhibenda est res. Ita autem est, prout reipsâ Conscientiæ proponitur. Nihil igitur quidquam mutet, nihil alteret, si officio ex fide, & ex bono suo vult defungi. Etenim nulla erit, nullius, inquam, valoris deinceps gratia, quæ sceleri e mentito, fucis tecto & quasi calamistrato dabitur. Vt quid autem examen instituitur, cuius deinde nullus erit vsus, & cui nulla à Deo legitime præstanda est gratia ? Rem itaque si sapit, proponat prout est res, neque sceleri quidquam per adulationem detrahat.

Examen sit sincerum

ne inualida sit à sacerdote facta gratia.

28. Ita se examen instituere fatetur Dauid. Quòd vt exponam, animaduertendum est, verbum *scopebam*, idem quod *speculabam*, Hebræis significare ; ideoque cum dicit, *scopebam spiritum meum*, etiam rectè intelligi, ac si diceret, *speculabam spiritum meum*, etiam rectè intelligi, ac si diceret, *speculabam spiritum meum*, etiam rectè intelligi, ac si diceret, *speculabam spiritum meum*.

Conscientia sit ad instar speculi representans rem prout est.

aptâ imprimis in rem meam metaphorâ : speculi enim adinstar debet esse Conscientia, inquit Bernardus, vt partes suas expleat. Jam verò vti eleganter D. Augustinus : *Tamquam speculi fidelis nitor, nullius accipit adulandam personam; sed eorum que sibi obijciuntur, non solùm que pulchra & integra, sed etiam que vitiosa deformiaque indicat*, ita prorsus dum te tibi inspiciendum & quasi speculandum obijcis, speculum agat Conscientia, neque quidquam adulando distorqueat. Atque vti speculi fidelis nitor, halitu imprimis inficitur; infectum verò objectas species sincere non reddit; ita prorsus cauendum est, ne nimia oris sit cum speculo vicinitas & quasi commercium. Ab ore enim emittitur halitus, & ab halitu in speculo fit fuligo. Clariùs loquendum est.

D. Aug. l.
1. cont.
Faustum
c. 65.

Cum Con-
scientia ne
loquere vt
factum ex-
cuses.

Conscientiæ, inquam, tuæ tamquam speculo oppositus, ne multum loquere vt causam tuam agas; inspice te, & mutus tace: sic nempè coram se stabat Dauid; *Turbatus sum*, ait, *& non sum locutus*. Non, inquam, excusationes crimini afferas; nec tibi ipsi dicas, affectione dementatum nescisse te quid ageres; adolescentiæ fuisse errorem; tentationis abreptum imperu, alienâ egisse abductum peruersitate, non tuâ; non diu durasse scelus; semel tantum fuisse peccatum. Hæc, inquam, & similia malitiæ obuementa ne profer. Tace igitur & obmutesce: nam si hæc ita sint, illicò id tibi fidelis Conscientia repræsentabit. At si multis rationum verborumque ambagibus, id tu Conscientiæ tuæ persuadere eamque in transuersum agere niteris, halitu speculum inficis; obductusque fumo fidelis Conscientiæ nitor, non nisi per caliginem repræsentabit sceleris deformitatem. Quam cum non clarè percipis, non eâ tangêris commissi criminis pœnitudine, quàm rei enormitas exigit, & facienda cum Deo reconciliatio requirit.

29.

Ibid. v. 5.

Speculum
convexum
diminuit
obiectas spe-
cies.

Deinde vt fidele sincerumque sit speculi indicium, illud imprimis curandum est, vt ea consulantur specula, quorum plana est superficies, non verò ea quæ extuberant, & in sphæram intumescunt. Istud enim convexis speculis proprium est, vt oppositarum rerum species & simulacra, plurimum imminuant ea dum reflectunt; & quidem tantò majori decremento, quantò magis convexa est, magisue ad sphæra minoris extuberantiâ accedit conuexa speculi superficies. Hoc est quod ab initio depressos humi-

30.

humilesque animos ad examen scelerum admouendos dixi, vt ^{Ita & tu-} sincera sit disquisitio. Tumet naturâ suâ humanus animus; hinc ^{midus ani-} nihil, ne sibi ipsi quidem, repræsentat sincerè & prout est, quod ^{mus dimi-} magnitudini, quam sibi ipsi fingit, possit officere. Omnia ex- ^{nuit sua} tenuat quæ sunt dedecori; & quanto magis sibi intumuit, tan- ^{scelera.} tùm exiliora sibi præstituit ea, quæ inflatos spiritus nata sunt perdomare & deprimere. Nihil sanè est certius, quàm quòd nullus sit adulator æquè mendax, quàm superbus animus sit ipsemet sibi. Fastus est qui scelera sua palpat; superbia est quæ eadem negare non potest, diminuit & extenuat, ne sibi displicere incipiat, qui malo suo sibi nimium placet. Itaque complanandus est animus; & vt complanetur, deprimendi sunt exorbitantes spiritus; sic vt æqualis sit, vt sic dicam, speculi plani adinstar, animæ superficies; neque mœrore & tædio scelerum nimium depressa, neque etiam per arrogantiam nimiamque sui estimationem quidquam extuberans & inflata.

31. Planæ igitur sinceræque Conscientiæ, actionem examinis totam committe. Agat illa res suas; neque tu per varias excusationes agentem interturba: non in alienos humeros culpam conijce, non adolescentiam vitii obtende, non intentionem mentis excusa: obmutesce inquam: quidquid id fuerit, speculum repræsentabit: edicet enim Conscientia, quam non turbaueris, quidquid de re fuerit: atque id cum fecerit, magnam sui muneris, quod in perquirendis criminibus ei est impositum, partem expleuerit.

S. IV.

Tertia huius examinis conditio est vt comperto crimine, Conscientia Animam reprehendat & castiget. Quis exinde fructus, & quomodò faciendâ hæc reprehensio.

32. **A**Tque vt institutæ disquisitionis fructus vberior percipiatur, ^{Inuenio} istud sanè consulendum est, vt comperto jam scelere, alius ^{crimine,} exurgat Conscientia, seuerioremque induta vultum, pro rei ^{Conscientia} grauitate non factum tantummodò, sed & enormitatem criminis ^{serio se re-} sibi ob oculos ponat, seriâque se reprehensione corripiat & ca- ^{prehendat} stiget, ^{& castiget.}